

VÄRLDSKULTURMUSEERNA
THE NATIONAL MUSEUMS OF WORLD CULTURE

BEGREPPSLISTA FÖR POLITIK OCH SAMHÄLLE I ANTIENS GREKLAND

TILL TEMATIK I DEN DIGITALA
LÄRPLATTFORMEN *ANTIEN*

Grundskola åk 7-9, gymnasieskola och vuxenstuderande i ämnena
Historia, SO, Religion, Svenska och Bild

BEGREPPSLISTA

Adel / Adliga – Personer från rika och inflytelserika familjer med ärvd status och makt.

Allierade – Samarbetspartners, ofta inom politik eller militär.

Angelägenheter – Viktiga frågor eller uppgifter.

Aristokratiska familjer – Adel. Fina släkter med politisk och ekonomisk makt.

Arkeologiska bevis – Spår från forntiden (som byggnader, verktyg eller gravar) som hittas vid utgrävningar.

Avsattes – Togs bort från makten.

Avskaffades – Tog bort helt, slutade existera.

Avvikelsen – Skillnaden eller brottet mot det normala eller förväntade.

Befälet – Ledarskapet, särskilt inom militären.

Capitolium – En av Roms sju kullar, den viktigaste enligt traditionen.

Demokratiskt – Ett styrelseskick där makten utgår från folket genom val.

Diktator på livstid – En person som har absolut makt över ett land, utan tidsbegränsning.

Diktatoriskt styresskick – En form av envælde där en person har all makt.

Dräpt – Ett gammalt ord för att ha dödat någon.

Dynasti – En härskarfamilj där makten ärvs mellan generationer.

Eftervärlden – Framtida generationer eller historien i efterhand.

Ekonomisk nedgång – När ett samhälles ekonomi blir sämre – t.ex. mindre handel, skatter eller resurser.

Ekonomiska och sociala kriser – Allvarliga problem med pengar, resurser och människors levnadsförhållanden.

Envåldshärskare / Autokrat – En person som styr helt ensam utan att dela makten.

Fascistpartiet – Ett nationalistiskt och auktoritärt politiskt parti i Italien som förespråkade stark statlig kontroll och militarism.

Folkförsamling – En samling av fria män som hade rätt att rösta och delta i beslutsfattande.

Folkvandringar – Stora förflyttningar av folkgrupper, ofta på grund av krig, klimat eller tryck från andra folk.

Folkvalda politiker – Politiker som valts av folket i ett demokratiskt system.

Förfall – När något försämras eller kollapsar över tid.

Förmögenhet – Rikedom, mycket pengar eller ägodelar.

Främjade – Stödde eller uppmuntrade.

Fredliga provinser – Områden som inte behövde militär övervakning.

Geografiska skäl – Anledningar kopplade till plats och avstånd – riket var för stort att styra från ett centrum.

Grekisk tradition – Den östromerska delen använde grekiska och följde östliga seder.

Historiska källor – Texter eller föremål från förr som berättar om historiska händelser.

Imperiebygge – Att bygga upp ett stort rike genom att erövra andra länder.

Jämställt – Alla människor har lika rättigheter och möjligheter.

Kejsardöme – Ett land eller rike som styrs av en kejsare.

Kolonnprydd – Utsmyckad med kolonner (pelare), vanligt i romersk arkitektur.

Kollaps – Total sammanbrott eller fall.

Koncentrerades – Samlades på ett ställe – i detta fall: makten samlades hos kejsaren.

Kontrollerande mekanismer – System som övervakar och begränsar maktutövning, t.ex. lagar och granskning.

Korruption – Öarligt eller olagligt beteende, ofta för egen vinning, t.ex. mutor.

Krönikor – Längre berättande texter som beskriver händelser i tidsordning.

Kultur – Konst, litteratur, musik och andra uttryck för människors liv och idéer.

Kulturella skillnader – Olika språk, traditioner och sätt att leva mellan öst och väst i riket.

Källkritiskt – Att granska och bedöma hur trovärdig en källa är.

Latinsk tradition – Den västromerska delen använde latin och följde västliga (romerska) seder.

Litterära källor – Texter som till exempel dikter eller berättelser som används som historiskt material.

Lojalitet – Trogenhet eller trofasthet gentemot en ledare eller stat.

Maktindelning – Ett system där makten fördelas mellan olika delar av staten (t.ex. regering, parlament, domstolar) för att undvika diktatur.

Maktfaktor – Något som har eller utövar stark påverkan och kontroll.

Maktfördelning – Uppdelning av makt mellan olika grupper eller personer.

Maktmissbruk – När någon använder sin makt på ett orättvist eller olagligt sätt.

Medborgarskap – Status som ger en person rättigheter och skyldigheter i en stat.

Medellivslängd – Den genomsnittliga åldern som människor lever till i en viss tid eller grupp.

Medregenter – Personer som delar på makten, t.ex. flera kejsare samtidigt.

Monarki – Ett styrelseskick där en kung eller drottning har makten.

Mytologiska – Som har med myter att göra, ofta berättelser om gudar och hjältar.

Mytologiska element – Fantasifulla inslag från myter, som inte kan bevisas ha hänt.

Myten – En gammal berättelse som ofta blandar fakta och fantasi.

Omfattande reformer – Stora och genomgripande förändringar i samhället eller politiken.

Organisationer – Grupper med en gemensam struktur och syfte, t.ex. politiska partier, företag eller myndigheter.

Ortodox kristendom – En gren av kristendomen som utvecklades i öst, med centrum i Bysans.

Paradera – Marschera i grupp, ofta i militär stil, som en uppvisning av makt.

Patricier – Den övre samhällsklassen i Rom; rika jordägare och aristokrater.

Plebejer – Vanliga medborgare i Rom, de som inte var patricier men ändå fria.

Politiskt kaos – När det råder oreda, instabilitet och maktkamp inom ett lands styre.

Politisk kommunikation – Hur politiker uttrycker sig, debatterar och påverkar opinionen.

Politiska ämbeten – Officiella uppdrag eller titlar inom styret av staten (t.ex. konsul).

Politiska institutioner – Organisationer som sköter landets styre, t.ex. parlament, regering, domstolar.

Politiska organ – Officiella grupper eller institutioner som styr landet, t.ex. senaten.

Politiska reformer – Större förändringar i hur ett land styrs, ofta för att förbättra systemet.

Prästerskap – Religiösa ledare som ansvarade för religiösa ritualer och tro.

Pruta – Försöka få ner priset på en vara genom förhandling.

Provinsförvaltning – Styret av provinserna (områden utanför huvudstaden) i imperiet.

Påtryckningar – Yttre eller inre hot som sätter press på ett rike eller ledarskap.

Påverkan utifrån – Yttre faktorer (andra riken, invasioner, etc.) som påverkar samhället.

Regeringsorganisation – Systemet för hur ett land styrs och organiseras.

Regeringssystem – Hur ett land eller en stat styrs och organiseras politiskt.

Representation – När folkets intressen förs fram av valda politiker.

Republik – Ett styrelseskick där folket (eller representanter för folket) styr, inte en kung.

Retorik – Konsten att tala väl och övertygande.

Retoriker – En person som är skicklig på att tala övertygande inför andra.

Revolt – Uppror eller väpnat motstånd mot den rådande makten.

Rättssystem – Ett lands samlade lagar och hur dessa tolkas och tillämpas.

Sammanhållande lim – Något som håller ihop ett system eller samhälle.

Senaten – En grupp före detta ämbetsmän som hade stort politiskt inflytande i republiken.

Senator – En medlem av senaten – ett politiskt råd i Romarriket.

Skatteintäkter – Pengar som staten får in genom skatt.

Skattereform – Förändringar i hur skatter samlas in eller fördelas.

Skrivare – Person som skrev ner dokument eller protokoll för någon annans räkning.

Sparsamt redogjord – Dåligt eller lite beskriven. Informationen är begränsad.

Spira – Ett stavliknande föremål som symboliserar makt.

Ståthållare / Guvernör – En person som styr en provins i ett imperium.

Statsbildningar – Självständiga politiska enheter som räknas som stater eller länder.

Statsman – En erfaren och respekterad politiker.

Stäpperna – Stora grässlätter utan träd, främst i östra Europa och Asien.

Störtades – Avsattes med våld eller tvång från makten.

Testamente – Ett dokument som anger hur någons vilja ska följas efter döden.

Tetrarkin – Ett system med fyra härskare – två seniora och två juniorkejsare – som styrde riket tillsammans.

Togaprydd – Klädd i toga – en dräkt som bars av fria män i Romarriket.

Tolka – Förklara eller försöka förstå innebörden av något.

Tyrannisk – Förtryckande och grym; använder makten på ett orättvist sätt.

Tågade – Marscherade eller gick fram med armé.

Underförsamlingar – Mindre delar inom folkförsamlingen med olika funktioner eller uppdelningar.

Utgrävda lämningar – Saker eller byggnader från förr som hittats under mark vid arkeologiska utgrävningar.

Världsordning – Det politiska och sociala systemet i världen eller ett stort rike.

Åhörare – Personer som lyssnar på någon som talar offentligt.

Ämbetsmannakarriär – En karriär inom olika politiska eller offentliga tjänster.

Ärftlig monarki – En monarki där tronen går i arv inom familjen.

Överhuvud – Den som har högsta makten eller ledarskapet i en organisation eller stat.